

Kohtuasi C-363/05

JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc

ja

The Association of Investment Trust Companies

versus

The Commissioners of HM Revenue and Customs

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud VAT and Duties Tribunal, London)

Kuues käibemaksudirektiiv – Artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 – Maksuvabastus – Eriotstarbelised investeerimisfondid – Mõiste – Määratlemine liikmesriigis – Kaalutusõigus – Piirid – Kinnised investeerimisfondid

Kohtuotsuse kokkuvõte

1. *Maksusätted – Õigusaktide ühtlustamine – Käibemaks – Ühine käibemaksusüsteem – Kuuenda direktiiviga ette nähtud maksuvabastused*

(Nõukogu direktiiv 77/388, artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6)

2. *Maksusätted – Õigusaktide ühtlustamine – Käibemaks – Ühine käibemaksusüsteem – Kuuenda direktiiviga ette nähtud maksuvabastused*

(Nõukogu direktiiv 77/388, artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6)

3. *Maksusätted – Õigusaktide ühtlustamine – Käibemaks – Ühine käibemaksusüsteem – Kuuenda direktiiviga ette nähtud maksuvabastused*

(Nõukogu direktiiv 77/388, artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6)

1. Kuuenda direktiivi 77/388 kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „eriotstarbeline investeerimisfond” hõlmab selliseid kinniseid eriotstarbelisi investeerimisfonde nagu investeerimisühingud (Investment Trust Companies).

Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendamine, mille kohaselt vabastatakse käibemaksust muutuva põhikapitaliga fondide haldamine ja mitte kinniste investeerimisfondide haldamine, on vastuolus neutraalse maksustamise põhimõttega, millel kuuenda direktiiviga kehtestatud ühine käibemaksusüsteem põhineb ja mis keelab käibemaksuga maksustamisel samalaadseid tehinguid tegevaid ettevõtjaid erinevalt kohelda. Kinnistel investeerimisfondidel ei ole ühtki asjakohast erinevust, mis võimaldaks nende liigitamist *a priori* kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud eriotstarbeliste investeerimisfondide hulka sarnaselt muutuva põhikapitaliga fondidele.

Direktiivile 85/611 avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta, mida on muudetud direktiiviga 2005/1, ei saa piisava kindlusega viidata,

selleks et sellest tuletada kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud „eriotstarbeliste investeerimisfondide” mõiste piiratud tõlgendus. Kuigi direktiivi 85/611 põhjendustest ja sõnastusest ilmneb, et direktiivi eesmärk on avatud investeerimisfonde reguleerivate siseriiklike seaduste kooskõlastamine, ei olnud siiski kuuenda direktiivi vastuvõtmise ajal eriotstarbelisi investeerimisfonde puudutav ühenduse terminoloogia veel ühtlustatud, kuna direktiiv 85/611, mis annab artikli 1 lõikes 3 avatud investeerimisfondidele ühenduse määratluse, võeti vastu alles 1985. aastal.

(vt punktid 29–32, 37, resolutiivosa punkt 1)

2. Kuuenda direktiivi 77/388 kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et see annab liikmesriikidele kaalutusõiguse määratleda tema territooriumil asuvad fondid, mis kuuluvad selles sättes ette nähtud maksuvabastusega seoses mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” alla. Kaalutusõiguse kasutamisel peavad liikmesriigid siiski järgima selle sätte eesmärki, milleks on lihtsustada investoritel investeerimisfondide kaudu väärtpaberitesse investeerimist, tagades sealjuures neutraalse maksustamise põhimõttest kinnipidamise selliste eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamiselt võetava käibemaksu seisukohast, mis konkureerivad teiste eriotstarbeliste investeerimisfondidega, nagu need, mis kuuluvad direktiivi 85/611 avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta, mida on muudetud direktiiviga 2005/1, kohaldamisalasse.

(vt punkt 54, resolutiivosa punkt 2)

3. Kuuenda direktiivi 77/388 kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta artikli 13 B osa punkti d alapunktil 6 on otsene mõju, nii et sellele võib tugineda maksukohustuslane siseriiklikus kohtus vaidlustamaks nende siseriiklike õigusnormide kohaldamist, mis on selle sättega vastuolus.

Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 viitab piisavalt täpsel ja tingimusteta viisil, et eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine tuleb maksust vabastada. Asjaolu, et see säte kinnitab veel kord liikmesriikide kaalutusruumi olemasolu, ei sea seda tõlgendust kahtluse alla, kui objektiivsetest näitajatest lähtuvalt vastab vaidlusalune teenus maksuvabastuse saamiseks vajalikele kriteeriumidele.

(vt punktid 59 ja 60, 62, resolutiivosa punkt 3)

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

28. juuni 2007(*)

Kuues käibemaksudirektiiv – Artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 – Maksuvabastus –
Eriotstarbelised investeerimisfondid – Mõiste – Määratlemine liikmesriigis – Kaalutusõigus – Piirid
– Kinnised investeerimisfondid

Kohtuasjas C-363/05,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel VAT and Duties Tribunal, London'i (Ühendkuningriik) 19. septembri 2005. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. septembril 2005, menetluses

JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc,

The Association of Investment Trust Companies

versus

The Commisioners of HM Revenue and Customs

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees A. Rosas (ettekandja), kohtunikud J. Klu?ka, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh ja P. Lindh,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 13. detsembri 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc, esindajad: K. P. E. Lasok, QC ja *barrister* M. Angiolini, keda volitas *solicitor* A. Khan,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: C. Gibbs ja R. Hill,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: R. Lyal ja M. Afonso,

olles 1. märtsi 2007. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 17. mai 1977. aasta kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23, edaspidi „kuues direktiiv“) artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus on esitatud JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust plc (edaspidi „Claverhouse“) ja The Association of Investment Trust Companies (edaspidi ühiselt „põhikohtuasja hagejad“) ning Commissioners of HM Revenue and Customs (edaspidi „Commissioners“) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab viimase keeldumist vabastada käibemaksust investeerimisühingule (Investment Trust Company, edaspidi „ITC“) osutatud haldamisteenused.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 „Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d kohaselt vabastavad liikmesriigid enda kehtestatud tingimustel, mille eesmärk on tagada maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ennetada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist, maksustamise vältimist ja muid kuritarvitusi, maksust järgmised tegevusalad:

„[...]

6. liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine.

[...]”

4 Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiiv 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 375, lk 3; ELT eriväljaanne 06/01, lk 139), mida on korduvalt muudetud, eelkõige Euroopa parlamendi ja nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta direktiiviga 2001/108/EÜ (EÜT L 41, lk 35; ELT eriväljaanne 06/04, lk 302) ja Euroopa parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2005. aasta direktiiviga 2005/1/EÜ (ELT L 79, lk 9) sätestab artiklis 1:

„1. Liikmesriigid kohaldavad käesolevat direktiivi avatud investeerimisfondide (UCITS) suhtes, mis paiknevad nende territooriumil.

2. Avatud investeerimisfondid (UCITS) on käesolevas direktiivis ja vastavalt artiklile 2 fondid:

- mille ainus eesmärk on avalikkuselt saadud kapitali ühine investeerimine artikli 19 lõikes 1 nimetatud vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse ja/või teistesse likviidsetesse finantspõhivaradesse ning mis tegutseb riski hajutamise põhimõttel, ja
- mille osakud ostetakse või võetakse osakuomanike nõudmisel tagasi otse või kaudselt nende fondide varast. Meetmeid, mida avatud investeerimisfond (UCITS) rakendab kindlustamaks, et tema osakute börsimaksumus ei erineks oluliselt nende puhasmaksumusest, vaadeldakse võrdväärseks sellise tagasiostmise või tagasivõtmisega.

[...]

3. Sellise fondi võib asutada vastavalt seadusele kas lepinguõiguse (fondivalitseja juhitud lepingulised fondid) või investeerimisfondide õiguse (avatud investeerimisfondid) või põhikirja (investeerimisühingud) alusel.”

5 Avatud investeerimisfondide direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt ei käsitata kinnist tüüpi investeerimisfonde maksukohustuslike avatud investeerimisfondidena selle direktiivi mõttes.

6 Avatud investeerimisfondide direktiivi kuues põhjendus on sõnastatud järgmiselt:

„liikmesriikide seaduste kooskõlastamine peaks algul piirduma mitte kinniste, vaid avatud tüüpi investeerimisfondidega (UCITS), mis pakuvad oma osakuid avalikuks müügiks ühenduses ja mille ainus eesmärk on investeerimine vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse (mis olemuselt on väärtpaberibörsil ametlikult noteeritud või samasugusel reguleeritud turul kauplemiseks lubatud vabalt kaubeldavad väärtpaberid); käesolevas direktiivis hõlmamata avatud investeerimisfondide tegevuse reguleerimine tekitab mitmesuguseid probleeme, mida tuleb lahendada muude sätete abil, ning seetõttu jääb selliseid fonde puudutav kooskõlastamine hilisemale etapile [...]”

Siseriiklikud õigusnormid

7 1994. aasta käibemaksuseadusega (Value Added Tax Act 1994, edaspidi „VATA 1994“) rakendati Ühendkuningriigis kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6.

8 VATA 1994 IX lisa rühma 5 punktid 9 ja 10 vabastavad maksust vastavalt tegevusloa saanud eriotstarbelise investeerimisfondi („authorised unit trust“, edaspidi „AUT“) haldamise ja muutuva põhikapitaliga investeerimisühingu („open-ended investment company“, edaspidi „OEIC“) aktsiate haldamise.

9 VATA 1994 nimetatud mõisted AUT ja OEIC on põhimõtteliselt määratletud 2000. aasta finantsteenuste ja –turgude seaduses (Financial Services and Markets Act 2000), mis Ühendkuningriigis võtab osaliselt üle avatud investeerimisfondide direktiivi.

10 Toimikust nähtub, et ITC-d on põhimõtteliselt määratletud 1988. aasta tulumaksu ja äriühingute tulumaksu seaduse (Income and Corporation Taxes Act 1988) artiklis 842. See artikkel sätestab tingimused, millele äriühing peab vastama selleks, et saada ITC-na kapitalitulu maksust vabastamist.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

11 Claverhouse on ITC, kes on kasutanud väärtpaberiportfellide haldamiseks kolmanda isiku, nimelt JP Morgan Fleming Asset Management (UK) Limited teenuseid.

12 Claverhouse on kohustatud tasuma käibemaksu talle osutatud haldamisteenuste pealt, kuna Commissioners keeldus käsitlemast ITC-le haldamisteenuste osutamist käibemaksust vabastatud teenusena. Claverhouse tasus kümneaastase perioodi jooksul, mis lõppes 31. detsembril 2003, 2,7 miljonit Inglise naela mittetagastatavat käibemaksu.

13 Neil asjaoludel esitasid Claverhouse ja The Association of Investment Trust Companies, mis on mitmeid Ühendkuningriigi turul tegutsevaid ITC-sid esindav ühing, hagi Commissioners'i vastu eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

14 Eelotsusetaotlusest nähtub, et AUT?d, mis on asutatud investeerimisfondide õiguse alusel ja OEIC?d, mis on asutatud põhikirja alusel, on eriotstarbelised investeerimisfondid, mille osade või aktsiate hulk, mida investorid haldavad, varieerub vastavalt nende investeeringute suurusele. AUT?d ja OEIC?d on muutuva põhikapitaliga fondid (või avatud tüüpi fondid), mille ülesanne on tagasi osta osasid või aktsiaid investoritelt, kes soovivad neid müüa. Põhikirja alusel asutatud ITC?d on seevastu kinnised fondid (suletud tüüpi fondid). ITC?d on investeerimisskeemid, mille moodustavad börsil noteeritud aktsiaseltsid. Investor, kes soovib realiseerida oma osaluse sellist tüüpi fondis, müüb oma osad üldjuhul edasimüügiturul nagu nt väärtpaberibörsil, kus selle hind lepitakse kokku nõudluse ja pakkumuse alusel.

15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et 2000. aasta finantsteenuste ja –turgude seadusest tulenevalt ei vaja ITC?d erinevalt AUT?dest ja OEIC?dest Financial Services Authority (finantsteenuste amet) nõusolekut. Samas korraldab nende, nagu ka teiste börsil noteeritud äriühingute tegevust Financial Services Authority kui Listing Authority (väärtpaberiturgude amet).

16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib muu hulgas, et AUT?de ja OEIC?de valitsemine tuleb üle anda välisele fondivalitsejale, samas kui ITC?de puhul on investeeringute juhtimise õigus nõukogul. Siiski jätab 90% ITC?id investeeringute juhtimise välisele fondivalitsejale.

17 Lõpuks nähtub eelotsusetaotlusest, et Ühendkuningriigis vabastatakse käibemaksust muutuva põhikapitaliga OEIC?d, mis kujutavad endast avatud investeerimisfondide avatud investeerimisfondide direktiivi mõttes ja mis on kohustatud kasutama oma fondide haldamisel

kolmandaid isikuid teenuste puhul, mida neile osutab väline fondivalitseja, samas kui kinnistele investeerimisühingutele nagu ITC?d maksuvabastus ei laiene.

18 Neil asjaoludel otsustas VAT and Duties Tribunal, London menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud „eriotstarbelised investeerimisfondid” hõlmavad ka ITC taolisi kinniseid investeerimisfonde?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas [kuuenda direktiivi] artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 sõnastus „liikmesriikide määratletud”:

(a) lubab liikmesriikidel valida välja nende territooriumil asuvate „eriotstarbeliste investeerimisfondide” hulgast mõned, kelle suhtes kohaldada maksuvabastust haldamisteenuste osas, jättes seda kohaldamata ülejäänud fondidele, või

(b) tähendab see, et liikmesriigid võivad nende territooriumil asuvate teiste fondide hulgast välja selgitada need, mis kuuluvad määratluse „eriotstarbelised investeerimisfondid” alla ning et maksuvabastus peaks laienema kõikidele sellistele fondidele?

3. Kui teisele küsimusele antud vastuse kohaselt võib liikmesriik valida, millisele „eriotstarbelisele investeerimisfondile” maksuvabastust kohaldada, siis kuidas mõjutavad neutraalse maksustamise, võrdse kohtlemise ja konkurentsi moonutamise ennetamise põhimõtted sellise kaalutusõiguse kasutamist?

4. Kas artikli 13 B osa punkti d alapunktil 6 on otsene mõju?”

Eelotsuse küsimused

Esialgsed märkused

19 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kuuenda direktiivi artiklis 13 ettenähtud maksuvabastused ühenduse õiguse autonoomsed mõisted ning neile tuleb seetõttu ka anda ühenduse määratlus, mille eesmärk on välistada käibemaksusüsteemi liikmesriigiti erinev kohaldamine (vt selle kohta 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C?428/02: Fonden Marselisborg Lystbådehavn, EKL 2005, lk I?1527, punkt 27; 26. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C?498/03: Kingscrest Associates ja Montecello, EKL 2005, lk I?4427, punkt 22; 1. detsembri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjas C?394/04 ja C?395/04: Ygeia, EKL 2005, lk I?10373, punkt 15; 4. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C?169/04: Abbey National, EKL 2006, lk I?4027, punkt 38, ja 14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C?401/05: VDP Dental Laboratory, kohtulahendite kogumikus veel avaldamata, punkt 26).

20 Sellegipoolest võib ühenduse seadusandja jätta maksuvabastuse teatud tingimuste määratlemise liikmesriikide hooleks (vt selle kohta 28. märtsi 1996. aasta otsus kohtuasjas C?468/93: Gemeente Emmen, EKL 1996, lk I?1721, punkt 25 ja eespool viidatud kohtuotsus Abbey National, punkt 39).

21 Sellisel juhul on liikmesriikide kohustus määratleda siseriiklikus õiguses kõnealused mõisted (vt selle kohta 27. aprilli 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C?443/04 ja C?444/04: Solleveld ja van den Hout?van Eijnsbergen, EKL 2006, lk I?3617, punkt 29), pidades kinni ühenduse seadusandja kasutatavatest maksuvabastuse tingimustest.

22 Lisaks tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast käibemaksu valdkonnas, et kui liikmesriigid peavad määratlema maksuvabastuse teatud tingimusi, ei või nad piirata kuuenda

direktiivi kohaseid eesmärke ja üldpõhimõtteid, eelkõige neutraalse maksustamise põhimõtet (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Gemeente Emmen, punkt 25, ja 12. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-246/04: Turn- und Sportunion Waldburg, EKL 2006, lk I-589, punkt 31).

Esimene eelotsuse küsimus

- 23 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” hõlmab ka ITC taolisi kinniseid fonde?
- 24 Vastupidiselt Ühendkuningriigi valitsuse väidetele leiavad põhikohtuasja hagejad ja Euroopa Ühenduste Komisjon, et sõnastus „eriotstarbelised investeerimisfondid” võivad hõlmata ITC taolisi kinniseid fonde.
- 25 Selles osas tuleb märkida, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 puudub täielikult mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” määratlus.
- 26 Eespool viidatud kohtuotsuse Abbey National punktis 53 leidis Euroopa Kohus, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 puudutab eriotstarbelisi investeerimisfonde sõltumata nende õiguslikust vormist. Seega kuuluvad selle sätte kohaldamisalasse nii lepinguõiguse alusel loodud investeerimisfondid või trustid kui põhikirja alusel loodud avatud investeerimisfondid.
- 27 Järelikult, kui õiguslik vorm ei ole kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” kohaldamisel määrav, tuleb sellisel juhul uurida toimimismehhanismi asjakohasust.
- 28 Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 sõnastusest ega kontekstist ei nähtu, et ühenduse seadusandja kavatsus oli lubada liikmesriikidel maksuvabastuse tingimuste määramisel teha eriotstarbelistel investeerimisfondidel vahet nende kasutatava tegutsemisviisi alusel.
- 29 Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendamine, mille kohaselt vabastatakse käibemaksust muutuva põhikapitaliga fondide haldamine ja mitte kinniste investeerimisfondide haldamine, on vastuolus neutraalse maksustamise põhimõttega, millel kuuenda direktiiviga kehtestatud ühine käibemaksusüsteem põhineb ja mis keelab käibemaksuga maksustamisel samalaadseid tehinguid tegevaid ettevõtjaid erinevalt kohelda (vt selle kohta 16. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-382/02: Cimber Air, EKL 2004, lk I-8379, punktid 23 ja 24, samuti 8. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-280/04: Jyske Finans, EKL 2004, lk I-10683, punkt 39, ja eespool viidatud kohtuotsus Abbey National, punkt 56).
- 30 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 21 märkis, ei ole kinnistel investeerimisfondidel ühtki asjakohast erinevust, mis võimaldaks nende liigitamist *a priori* kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud eriotstarbeliste investeerimisfondide hulka sarnaselt muutuva põhikapitaliga fondidele.
- 31 Vastupidiselt Ühendkuningriigi valitsuse väidetele ei saa piisava kindlusega viidata avatud investeerimisfondide direktiivile, selleks et sellest tuletada kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud „eriotstarbeliste investeerimisfondide” mõiste piiratud tõlgendust.
- 32 Kuigi avatud investeerimisfondide direktiivi põhjendustest ja sõnastusest ilmneb, et direktiivi eesmärk on avatud investeerimisfonde reguleerivate siseriiklike seaduste kooskõlastamine, ei olnud siiski, nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 22 märkis, kuuenda direktiivi vastuvõtmise ajal eriotstarbelisi investeerimisfonde puudutav ühenduse terminoloogia veel

ühtlustatud, kuna avatud investeerimisfondide direktiiv, mis annab artikli 1 lõikes 3 avatud investeerimisfondidele ühenduse määratluse, võeti vastu alles 1985. aastal (vt eespool viidatud kohtuotsus Abbey National, punkt 55).

33 Peale selle, isegi kui avatud investeerimisfondide direktiivi artikli 1 lõike 3 teatud keeleversioonid, eelkõige hispaania, prantsuse, itaalia ja portugali keel, osutades lepinguõiguse alusel loodud avatud investeerimisfondidele, kasutavad selleks, et kirjeldada lepinguõiguse alusel loodud muutuva põhikapitaliga fonde, vastupidiselt trustidele või põhikirja alusel asutatud avatud investeerimisfondidele, väljendit „eriotstarbeline investeerimisfond”, nagu see on esitatud kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6, siis teiste selle sätte keeleversioonide, eelkõige inglise, taani ja saksa keele puhul see nii ei ole (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Abbey National, punkt 55).

34 Lõpuks on vaieldamatu tõsiasi, et avatud investeerimisfondide direktiiviga kehtestatud ühtlustamine ei laiene kinnistele investeerimisfondidele. Sellega seoses tuleb sedastada, nagu ka komisjon märkis, et kinniseid investeerimisfonde ei jäeta lõplikult kõrvale selles direktiivis esitatud kooskõlastamismeetmetest. Selle direktiivi kuuendast põhjendusest nähtub, et sellised fondid on jäetud kooskõlastamisest kõrvale vaid ajutiselt. Seega ei ole välistatud, et kinnised eriotstarbelised investeerimisfondid ühtlustatakse hilisemas etapis.

35 Kõigest eeltoodust tulenevalt võib ITC taoline kinnine investeerimisühing, mis kasutab kolmandate isikute pakutavat haldamisteenust, kuuluda kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” alla.

36 Seda tõlgendust ei nõrgesta asjaolu, et kinnistel investeerimisfondidel puudub kohustus kasutada välist fondivalitsejat, küll aga võivad nad otsustada, et haldavad ennast ise. Asjaolu, et ITC taolistel kinnistel investeerimisfondidel oleks vastupidiselt OEIC?dele võimalus end ise hallata ja mitte kohustus tugineda välisele fondivalitsejale, ei mõjuta kuidagi sellise ITC olukorda, kes otsustab kasutada välist fondivalitsejat. Kui selline fond otsustab kasutada välist fondivalitsejat, on ta objektiivselt samas olukorras kui muutuva põhikapitaliga fond nagu OEIC, kes tingimata peab kasutama välist fondivalitsejat.

37 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et selles sättes sisalduv mõiste „eriotstarbeline investeerimisfond” hõlmab ITC taolisi kinniseid eriotstarbelisi investeerimisfonde.

Teine ja kolmas eelotsuse küsimus

38 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib teise ja kolmanda küsimusega sisuliselt seda, milline on kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sisalduva sõnastuse „liikmesriikide määratletud” ulatus.

39 Põhikohtuasja hagejad ning komisjon leiavad, et üksnes liikmesriikidel on lubatud välja selgitada nende territooriumil asuvate fondide hulgast need, kes vastavad määratlusele „eriotstarbeline investeerimisfond”. Komisjoni arvates, kui fond on tuvastatud eriotstarbelise investeerimisfondina, tuleb selle suhtes kohaldada kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 ette nähtud maksuvabastust. Liikmesriigi kaalutlusõigus ei laiene seega asjaolule, kas käibemaksusüsteemi tegelikult kohaldatakse või mitte. Komisjon lisab, et fondide tuvastamine tuleb läbi viia avatud investeerimisfondide direktiivi sätteid arvestades.

40 Ühendkuningriigi valitsus omalt poolt väidab, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sisalduva mõiste „eriotstarbeline investeerimisfond” laia tõlgendust tuleb tingimata kombineerida sõnastuse „liikmesriikide määratletud” tõlgendusega, mille kohaselt antakse

liikmesriikidele lai kaalutusõigus fondide valikul, mille suhtes kohaldatakse maksuvabastust.

41 Koheselt tuleb märkida, et mõiste „eriotstarbeline investeerimisfond” määratlemise ülesande ulatus ei anna liikmesriikidele mingit õigust valida nende territooriumil asuvaid teatud fonde, mille suhtes kohaldatakse maksuvabastust ja jätta ülejäänud fondid maksuvabastusest kõrvale. Käesoleva kohtuotsuse punktist 21 tuleneb, et sõnastus „eriotstarbeline investeerimisfond” peab olema liikmesriikidele antud kaalutusõiguse alguspunkt.

42 Seega tähendaks tõlgendus, mille kohaselt on liikmesriikide ülesanne valida fondid, mille suhtes kohaldatakse maksuvabastust ja need, mille suhtes seda ei kohaldata, kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sõnastuse „eriotstarbeline investeerimisfond” eitamist, mille eesmärk on välistada käibemaksusüsteemi erinev kohaldamine selliste fondide suhtes.

43 Seega annab kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 liikmesriikidele üksnes õiguse määratleda siseriiklikus õiguses fondid, mis vastavad „eriotstarbelise investeerimisfondi” mõistele. Seda õigust, nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 22, tuleb teostada järgides kuuenda direktiivi kohaseid eesmärke ja neutraalse maksustamise põhimõtet, mis on ühise käibemaksusüsteemi lahutamatu osa.

44 Niisiis tuleb uurida, kas liikmesriikidele kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktiga 6 antud kaalutusõiguse piiridest on kinni peetud juhul, kui maksukohustuslane palub selles sättes ettenähtud käibemaksuvabastuse saamise eesmärgil, et talle osutatud haldamisteenuseid tunnistataks sellistena, mis on seotud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisega.

45 Selles osas tuleb märkida, et esiteks on kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisega seotud tehingute maksust vabastamise eesmärk eelkõige lihtsustada investoritel investeerimisfondide abil investeerimist, jättes käibemaksuga seotud kulud kõrvale. Selle sätte eesmärk on tagada, et ühine käibemaksusüsteem oleks väärtpaberitesse otse tehtavate investeeringute ja investeerimisfondide kaudu tehtavate investeeringute vahelise valiku tegemisel maksualaselt neutraalne.

46 Teiseks, neutraalse maksustamise põhimõte, mis on ühise käibemaksusüsteemi lahutamatu osa, keelab käibemaksuga maksustamisel samalaadseid tehinguid tegevaid ettevõtjaid erinevalt kohelda. Seega ei nõua see põhimõte, et tegemist peab olema identsete tehingutega. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et nimetatud põhimõttega oleks vastuolus omavahel konkureerivate sarnaste teenuste osutamise erinev kohtlemine käibemaksu seisukohast (vt eelkõige 23. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-109/02: komisjon v. Saksamaa, EKL 2003, lk I-12691, punkt 20; 17. veebruari 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-453/02 ja C-462/02: Linneweber ja Akritidis, EKL 2005, lk I-1131, punkt 24; eespool viidatud kohtuotsus Kingscrest, Associates ja Montecello, punkt 54; 8. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-106/05: L.u.p., EKL 2006, lk I-5123, punkt 32; eespool viidatud kohtuotsus Turn? und Sportunion Waldburg, punkt 33, samuti eespool viidatud kohtuotsus Solleveld ja van den Hout?van Eijnsbergen, punkt 39).

47 Neutraalse maksustamise põhimõte hõlmab erinevast kohtlemisest käibemaksuga maksustamisel tulenevate konkurentsimoонutuste kõrvaldamise põhimõtet (vt selle kohta 3. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-481/98: komisjon v. Prantsusmaa, EKL 2001, lk I-3369, punkt 22). Järelikult on moonutamine tõendatud siis, kui on tuvastatud, et teenuste osutamisel esines konkurents ning neid teenuseid koheldi käibemaksu osas ebavõrdselt (vt selle kohta 29. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-404/99: komisjon v. Prantsusmaa, EKL 2001, lk I-2667, punktid 45–47). Antud juhul ei oma tähtsust, kas tegemist oli märkimisväärse konkurentsi moonutamisega.

48 Eeltoodust tuleneb, et siseriiklike õigusnormide mis tahes kohaldamine, mis jätab kinniste eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise kõrvale kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 ettenähtud maksuvabastusest, on vastuolus selle sätte eesmärgiga ja neutraalse maksustamise põhimõttega, kuna sellised kinnised investeerimisfondid on fondid, mis võimaldavad investoritel väärtpaberitesse investeerida ja kuna nimetatud fondid konkureerivad käibemaksust vabastatud fondidega.

49 Siseriikliku kohtu ülesanne on kontrollida, kas põhikohtuasjas kõnealuste õigusnormide kohaldamine on kooskõlas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 eesmärgiga ja neutraalse maksustamise põhimõttega käesolevas kohtuotsuses toodud juhtnööride valguses.

50 Selles osas on võimalik anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule mõningaid täiendavaid juhtnööre, võttes arvesse Euroopa Kohtule edastatud teavet. Seega tuleb sedastada, et AUT?de ja OEIC?de haldamine, mis kujutab endast selliseid avatud investeerimisfonde, mis on määratletud avatud investeerimisfondide direktiivis, vabastatakse Ühendkuningriigis käibemaksust. Kuigi käesoleval ajal ei kujuta ITC?d endast avatud investeerimisfonde avatud investeerimisfondide direktiivi mõttes, on AUT?d, OEIC?d ja ITC?d, nagu märkis ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, sellegipoolest kolme liiki jagatud riskiga investeerimisfondid. Lisaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et sarnaselt AUT?dele ja OEIC?dele on ka ITC?de eesmärk väärtpaberite investeerimine avatud investeerimisfondi kaudu, mis võimaldab investoritel investeerida suurtesse investeerimisportfellidesse ja vähendada seeläbi börsiriski.

51 Niisiis nähtub Euroopa Kohtule esitatud sedastustest, et ITC?de haldamine kuulub kuuenda direktiivi eesmärgi alla ning et ITC?d kujutavad endast AUT?de ja OEIC?de sarnaseid fonde, mis kuuluvad mõiste „eriotstarbeline investeerimisfond” alla. Neil tingimustel ei tundu olevat õigustatud ITC?de kõrvalejätmine kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud maksuvabastusest, arvestades selle sätte eesmärki ja neutraalse maksustamise põhimõtet.

52 Nagu väidab komisjon, ei puuduta Euroopa Kohtule esitatud eelotsuseküsimused küsimust, kas selline tõlgendus mõjub nii, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud maksuvabastus laieneb muudele fondidele kui need, mis on kõne all põhikohtuasjas.

53 Tuleb lisada, et „eriotstarbeliste investeerimisfondide” liigitamine siseriiklikus õiguses ei ole piisav, et õigustada neile ühenduse maksuvabastuse kohaldamist, mis on kõne all põhikohtuasjas. Veel on vaja, et tegemist oleks fondidega, mis kuuluvad kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 mõttes mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” alla ning et neid oleks võimalik maksust vabastada direktiivi eesmärgi ja neutraalse maksustamise põhimõtte valguses.

54 Arvestades eespool toodud kaalutlusi tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et see annab liikmesriikidele kaalutusõiguse määratleda tema territooriumil asuvad fondid, mis kuuluvad selles sättes ette nähtud maksuvabastusega seoses mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” alla. Kaalutusõiguse kasutamisel peavad liikmesriigid siiski järgima selle sätte eesmärki, milleks on lihtsustada investoritel investeerimisfondide kaudu väärtpaberitesse investeerimist, tagades sealjuures neutraalse maksustamise põhimõttest kinni pidamise selliste eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamiselt võetava käibemaksu seisukohast, mis konkureerivad teiste eriotstarbeliste investeerimisfondidega nagu need, mis kuuluvad avatud investeerimisfondide direktiivi kohaldamisalasse.

Neljas eelotsuse küsimus

55 Neljandas eelotsuse küsimuses küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas kuuenda

direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktil 6 on otsene mõju.

56 Põhikohtuasjas hagejad leiavad, et neil on õigus sellele sättele viidata. Üksnes asjaolu, et see tundub jätvat liikmesriikidele teatud kaalutlusruumi eriotstarbeliste investeerimisfondide määratlemise osas, ei takista võimalust sellele viidata, kui seda sätet rakendavad siseriiklikud meetmed ületavad antud kaalutlusruumi, nii et need on vastuolus neutraalse maksustamise põhimõttega ja/või nimetatud sättes ette nähtud maksuvabastusega taotletava eesmärgiga. Komisjon jagab seda seisukohta ja lisab, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktile 6 võib viidata otse, kui liikmesriikide kaalutlusõigusele kehtestatud piirid on selged, täpsed ja piisavalt tingimusteta.

57 Ühendkuningriigi valitsus seevastu leiab, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktil 6 ei ole otsest mõju osas, milles see eeldab liikmesriikides täiendavate meetmete rakendamist.

58 Selle kohta tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kõikidel juhtudel, kus direktiivi sätete sisu paistab olevat tingimusteta ja piisavalt täpne, võib rakendusmeetmete tähtaegsel kohaldamata jätmisel nendele sätetele tugineda iga siseriikliku õigusnormi vastu, mis ei ole direktiiviga kooskõlas, või juhul, kui direktiivi sätete olemuseks on määratleda eraisikute õigused suhetes riigiga (vt selle kohta 19. jaanuari 1982. aasta otsus kohtuasjas 88/81: Becker, EKL 1982, lk 53, punkt 25; 10. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-141/00: Kügler; EKL 2002, lk I-6833, punkt 51; 20. mai 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-465/00, C-138/01 ja C-139/01: Österreichischer Rundfunk jt, EKL 2003, lk I-4989, punkt 98, ning eespool viidatud kohtuotsus Linneweber ja Akritidis, punkt 33).

59 Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 sisuga seoses tuleb sedastada, et see viitab piisavalt täpsel ja tingimusteta viisil, et eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine tuleb maksust vabastada.

60 Asjaolu, et see säte kinnitab veelkord liikmesriikide kaalutlusruumi olemasolu, ei sea seda tõlgendust kahtluse alla, kui objektiivsetest näitajatest lähtuvalt vastab vaidlusalune teenus maksuvabastuse saamiseks vajalikele kriteeriumidele (vt analoogia alusel 6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-45/01: Dornier, EKL 2003, lk I-12911, punkt 81).

61 Järelikult ei takista asjaolu, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 annab liikmesriikidele kaalutlusõiguse, täpsustades, et neil on pädevus määratleda eriotstarbelised investeerimisfondid, huvitatud isikutel viidata otse sellele sättele (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Dornier, punkt 81), kui liikmesriik, kes kasutab seda kaalutlusõigust, on võtnud siseriiklikke meetmeid, mis ei ole direktiiviga kooskõlas (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Linneweber ja Akritidis, punktid 36 ja 37).

62 Seega tuleb neljandale küsimusele vastata, et et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktil 6 on otsene mõju, nii et sellele võib tugineda maksukohustuslane siseriiklikus kohtus vaidlustamaks nende siseriiklike õigusnormide kohaldamist, mis on selle sättega vastuolus.

Kohtukulud

63 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Nõukogu 17. mai 1977. aasta kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „eriotstarbeline investeerimisfond” hõlmab selliseid kinniseid eriotstarbelisi investeerimisfonde nagu investeerimisühingud (Investment Trust Companies).
2. Kuuenda direktiivi 77/388 artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et see annab liikmesriikidele kaalutlusõiguse määratleda tema territooriumil asuvad fondid, mis kuuluvad selles sättes ette nähtud maksuvabastusega seoses mõiste „eriotstarbelised investeerimisfondid” alla. Kaalutlusõiguse kasutamisel peavad liikmesriigid siiski järgima selle sätte eesmärki, milleks on lihtsustada investoritel investeerimisfondide kaudu väärtpaberitesse investeerimist, tagades sealjuures neutraalse maksustamise põhimõttest kinnipidamise selliste eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamiselt võetava käibemaksu seisukohast, mis konkureerivad teiste eriotstarbeliste investeerimisfondidega, nagu need, mis kuuluvad nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta, mida on muudetud Euroopa parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2005. aasta direktiiviga 2005/1/EÜ, kohaldamisalasse.
3. Kuuenda direktiivi 77/388 artikli 13 B osa punkti d alapunktil 6 on otsene mõju, nii et sellele võib tugineda maksukohustuslane siseriiklikus kohtus vaidlustamaks nende siseriiklike õigusnormide kohaldamist, mis on selle sättega vastuolus.

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: inglise.